

ПЪТЯТ НА
ПРАКТИКАТА

ГЛАВА ПЪРВА

ПЪТЯТ НА ПРЕЧИСТВАНЕТО

I

ПРЕЧИСТВАНЕ НА УМА

1. Хората се поддават на светските страсти, които ги водят към заблуди и страдания. Има пет начина да се освободят от привързаност към светските страсти.

Първо, те трябва да имат реалистичен поглед върху нещата, да поддържат идеи, основани на внимателни наблюдения и правилно да разбират значението на причините и следствията. Тъй като причините за страданието се коренят в желанията и привързаностите, и тъй като желанията и привързаностите са свързани с погрешното приемане на съществуването на его и пренебрегване на закона за причината и следствието, хората могат да постигнат мир, само ако освободят умовете си от светските страсти.

Второ, хората могат да се отърват от изкривеното виждане с внимателен и търпелив контрол над ума. С ефективен контрол над ума, те могат да избегнат желанията, породени от стимулирането на сетивата:

Пътят на пречистването

очите, ушите, носа, езика, кожата, и последващия умствен процес, и така да прережат от корен тежненията на светските страсти.

Трето, те трябва да имат правилно разбиране за рационалното използване на нещата, в частност на храната и облеклото. Хората не трябва да ги свързват с комфорт или удоволствие, а само с нуждите на тялото. Дрехите трябва да предпазват тялото от крайностите на горещината и студа и да прикриват голотата. Храната е необходима да поддържа тялото, докато то се подготвя за постигането на просветление. Светските страсти не могат да виреят при такъв начин на мислене.

Четвърто, хората трябва да се приучат на търпение. Те трябва да понасят спокойно горещината и студа, глада и жаждата. Трябва да се научат да бъдат търпеливи, когато получават ругатни и презрение, защото практикуването на търпение е това, което убива егото и потушава огъня на светските страсти.

Пето, хората трябва да се научат да виждат и избягват опасностите. Както мъдрият човек страни от диви коне и бесни кучета, така човек не трябва да си търси приятели сред злите хора. Ако човек се придържа към предпазливост и благоразумие и избягва компанията на порочни хора, огънят на земните страсти ще умре.

2. Има пет групи желания в света.

Пътят на пречистването

Желанията възникват в отговор на красивите форми, които виждат очите, приятните звуци, които чуват ушите, ароматите, които долавя носът, приятния за езика вкус и нежното докосване. През тези пет врати на желанията, влиза привързаността на тялото към комфорта.

Повлияни от привързаностите на тялото, повечето хора не забелязват злото, което ги следва. Те се хващат в дяволския капан, както еленът в гората се хваща в капана на ловеца. Наистина, тези пет врати на желанията, възникващи от възприятията на сетивата, са най-опасния капан. Хванати от тях, хората се оплитат в светски страсти и страдат. Те трябва да се научат как да избягват този капан.

3. Трудно е да се освободим от капана на светските страсти. Представете си, че сте хванали змия, крокодил, ястреб, куче, лисица и маймуна – шест същества със съвършено различна природа. Вие сте ги вързали със здраво въже и ги карате да тръгнат. Всяко от тях ще търси безопасност в присъщата му среда: змията ще потърси убежище в тревата, крокодилът ще се запъти към вода, ястребът ще литне във въздуха, кучето ще поеме към някое село, лисицата ще потърси самота в дупка в земята, а маймуната – в клоните на гората. В опита им всяко да върви по своя път, те ще си пречат,

Пътят на пречистването

като накрая най-силното повлече останалите.

Като съществата в тази притча, хората са изкушавани от шестте сетива: очите, ушите, носа, езика, кожата и ума, и контролирани от доминиращото от тях.

Ако шестте същества се привържат към стълб, те ще се изтощят в опитите си да се освободят и накрая ще легнат край стълба. По същият начин, ако хората практикуват контрол над ума, сетивата няма повече да им причиняват безпокойства. Ако умът е под контрол, хората ще намерят щастието в този живот и в бъдеще.

4. Хората обичат славата и почесите. Но славата и почесите са като тамян, който се превръща в дим и скоро изчезва. Ако хората преследват почит и публично одобрение и изоставят пътя на истината, те са в сериозна опасност и скоро ще имат повод за огорчение.

Човек, който преследва славата и богатството и обича любовните афери, е като дете, което ближе мед от острието на нож. Докато се наслаждава на сладостта от вкусването, ще почувства и болката от порязването. Такъв човек носи факел срещу силен вятър. Огънят ще обгори ръцете и лицето му.

Пътят на пречистването

Човек не може да се довери на собствения си ум, пълен с алчност, гняв и глупост. Той не трябва да го оставя да се вихри свободно, а да го държи под строг контрол.

5. Да постигнем контрол над ума, е най-трудното нещо. Тези, които търсят просветление, трябва първо да се отърват от пламъците на желанията. Желанието е като бушуващ огън, който търсещият просветление трябва да избягва, както човекът, който кара купа сено, избягва искри по пътя си.

Но би било глупаво да си извадиш очите от страх да не бъдеш изкушен от красиви форми. Умът господства над сетивата. Ако е добре обучен, той ще може да подчинява желанията.

За хората е трудно да следват пътя към просветлението, но пътят им ще е по-труден е, ако нямат дух да търсят този път. Без просветление, те са обречени на вечни страдания в света на живота и смъртта.

Когато човек търси пътя към просветлението, той е като вол, който тегли тежък товар през калта. Ако волът положи всички усилия, без да се интересува от нищо друго по пътя си, той ще преодолее калното място и ще намери почивка. По същия начин, ако умът е контролиран и държан в правилния път, калта на

Пътят на пречистването

алчността няма да го спре и той ще преодолее страданието.

6. Тези, които търсят пътя към просветлението, трябва първо да отстранят егоизма и гордостта и смирено да поискат да получат светлината на Будисткото учение. Цялото богатство на света, цялото злато, сребро и почести, не могат да се сравнят със съкровището на мъдростта и добродетелта.

За да се наслаждава на добро здраве, да донесе щастие на семейството си и мир на всеки срещнат, човек трябва първо да дисциплинира и контролира ума си. Ако човек контролира ума си, той ще намери пътя към просветлението и мъдростта и добродетелта естествено ще дойдат при него.

Като съкровища, изровени от земята, добродетелта се появява от добрите дела, а мъдростта – от чистия и спокоен ум. За да върви безопасно през лабиринта на живота, човек има нужда от светлината на мъдростта и ръководството на добродетелта.

Мъдрото учение на Буда казва на хората как да отстранят алчността, гнева и глупостта и който го следва, постига щастие и добър живот.

7. Действията на хората следват посоката на техните мисли. Ако подхранват мисли на жажда за притежание, хората стават алчни. Ако подхранват мисли на гняв, те

Пътят на пречистването

се ядосват лесно. Ако поддържат ограничено мислене, те стават все по-глупави.

Когато се прибира реколтата от полето, фермерът държи стадата си затворени, за да не разрушат оградите, търсейки храна в имота на съседа, което да стане причина съседът да се оплаква или да ги убие. Така хората трябва да пазят ума си от непочтеност и неблагополучие. Те трябва да отстранят мислите, които стимулират алчността, гнева и глупостта и да насърчават мислите, които стимулират милосърдието и добротата.

Когато пролетта дойде с изобилието от зелената трева, фермерите пушат стадата си свободно на паша, но ги следят от близо. Така е и с човешкия ум. Дори когато е добре овладян, умът трябва да бъде наблюдаван.

8. Веднъж Буда Шакаямуни пребивавал в град Каусамби. В същия град живеел човек, който го мразел и подкупвал злонамерени хора да разпространяват клевети срещу него. При това положение за учениците на Пробудения станало трудно да се сдобиват с храна, а когато просели, получавали оскърбления.

Ананда казал на Буда: “Да не стоим в този град. Има други по-добри градове, където можем да

Пътят на пречиштането

отседнем. По-добре да си тръгнем оттук.”

Блаженият отговорил: “Ако следващият град е като този, какво ще правим тогава?”

“Ще се преместим в трети.”

Блаженият казал: “Не, Ананда, това няма да има край. По-добре да останем тук и да понасяме търпеливо оскърбленията, докато с безупречното си поведение опровергаем клеветите, и обидите срещу нас престанат. Тогава ще се преместим на друго място.”

“В този свят има печалба и загуба, клевета и похвала, оскърбление, страдание и удоволствие. Просветленият не е зависим от тези външни неща. Те ще си отидат така бързо, както са дошли.”

II

ДОБРОТО ПОВЕДЕНИЕ

1. Тези, които търсят просветлението, трябва да не забравят необходимостта да поддържат тялото, речта и ума си чисти. За да запази тялото си чисто, човек не трябва да убива живи същества, не трябва да краде или прелюбодейства. За да запази речта си чиста, човек не трябва да лъже, да ругае, да сплетничи и да се отдава на празнословие. За да запази ума си чист, човек трябва да отстрани алчността, гнева и неверните съждения.

Пътят на пречистването

Ако умът е нечист, със сигурност и делата ще са нечисти. Ако делата са нечисти, човек ще причинява и ще търпи страдание. Затова е от огромно значение умът и тялото да бъдат пазени чисти.

2. Живяла някога една богата вдовица, която имала репутацията на любезна, скромна и благовъзпитана жена. Тя имала умна и прилежна прислужница.

Един ден прислужницата си помислила: “Хората смятат моята господарка за добра жена. Чудя се, дали е добра по природа, или се държи добре, защото живее спокоен и охолен живот. Ще я предизвикам, за да разбера.”

На следната сутрин, прислужницата не се явила пред господарката си почти до обяд. Господарката била подразнена и я смъмрила. Момичето отговорило: “Ако се събудя късно някоя и друга сутрин, не трябва да сте нетърпелива.” Господарката се разгневила.

На следващия ден прислужницата отново закъсняла. Господарката била бясна от яд и ударила момичето с пръчка. Мълвата за тази случка бързо се разнесла и богатата вдовица загубила добрата си репутация.

3. Много хора са като тази жена. Докато условията им на живот са задоволителни, те са мили, скромни и тихи. Но ако условията им на живот станат

Пътят на пречистването

незадоволителни, доброто им поведение ще бъде под въпрос.

Единствено когато човек поддържа ума си чист и спокоен и запази добро отношение към хората, дори когато му отправят неприятни думи, обект е на лошо отношение и му липсват достатъчно храна, дрехи и подслон, той може да бъде наречен добър човек.

Затова онези, които правят добро и поддържат ума си спокоен, единствено когато животът им е задоволителен, не са вдействителност добри хора. Само тези, които са приели учението на Буда и обучават тялото, речта и ума си съгласно това учение, са наистина добри, скромни и спокойни хора.

4. По отношение на това, доколко думите се използват по подходящ начин, има пет двойки антоними: думи, които са подходящи и които не са подходящи за определен случай; думи, които съответстват и които не съответстват на фактите; думи, които звучат приятно и думи, които звучат грубо; думи, които са благотворни и думи, които вредят; думи, които са съчувствени и думи, които са ненавистни.

Каквито и думи да изречем, трябва да сме ги подбрали със загриженост за хората, които ще ги чуят и ще бъдат повлияни от тях. Ако умовете ни са пълни с

Пътят на пречистването

любов и състрадание, ще са устойчиви на злите думи, които чуваме. Не трябва да изричаме невъздържани думи, които да предизвикват гняв или омраза. Единствено думи на съчувствие и мъдрост можем да изричаме.

Не можем да елиминираме неприятните думи. Трябва да обучаваме ума си да се отнася със съчувствие дори към злите хора. Така ще оставаме незасегнати от думите им, отправени към нас.

Ако някой се опита да рисува с водни бои върху синьото небе, той няма да успее – това е невъзможно. Също както е невъзможно да пресуши голяма река с топлината на факел от суха трева или да произведе силен звук чрез триене на две парчета мека кожа. По същият начин, хората трябва да тренират ума си да не се смущава от думите, отправени към тях, каквито и да са те.

Те трябва да обучат ума си и да го съхраняват щедър като земята, безграничен като небето, дълбок като голяма река и мек като въздуха.

Ако враговете ти те хванат и измъчват, а ти се възмущаваш от това, ти не следваш учението на Буда.

Пътят на пречистването

При всички обстоятелства трябва да се научиш да мислиш: “Умът ми е непоклатим. Устата ми няма да произнесе думи на омраза или гняв. Аз ще обградя враговете си с мисли на съчувствие и съжаление, които извираат от ума ми, ведно със състраданието към всички чувстващи същества.”

5. Един човек намерил мравуняк, който горял през деня и димял през нощта. Той отишъл при един мъдрец и го попитал какво трябва да направи. Мъдрият човек го посъветвал да го разрови с меч. Човекът направил това и намерил в земята последователно резе, водни мехури, вила, кутия, нож и парче месо. Накрая от дупката излязъл един дракон. Човекът разказал на мъдреца за находките си. Мъдрецът му обяснил значимостта на случилото се и го посъветвал: “Изхвърли всичко, освен дракона. Остави дракона сам и не го притеснявай.”

В тази притча мравунякът представлява човешкото тяло. Това, че гори през деня, означава, че хората превръщат в дела замисленото предната вечер. Дими през нощта, показва факта, че през нощта хората си припомнят с удоволствие или съжаление преживяното предния ден.

Пътят на пречистването

Човекът в тази притча представлява този, който търси просветление. Мъдрецът е Буда. Мечът представлява чистата мъдрост. Да разровиш мравуняка, представя усилието, което трябва да положим, за да постигнем просветление.

Резето символизира невежеството, мехурите са пришките на страданието и гнева; вилата символизира житейските трудности, кутията означава складираните алчност, гняв, мързел, непостоянство, разкаяния и заблуди. Ножът представя синтеза на петте чувствени желания; парчето месо представя следващото желание, към което се стреми човек, след като веднъж е опитал задоволството. Всички тези неща вредят и затова Буда казал на човека да ги изхвърли.

Драконът е умът, който е отстранил всички земни страсти. Ако човек разрови съзнанието си с меч на мъдростта, ще открие своя дракон. Да го остави сам и да не го притеснява, означава да го остави свободен и да не го връща в пещерата на невежеството.

6. След като постигнал просветление, един от учениците на Буда, наречен Пиндола, се върнал в

Пътят на пречистването

родния си град Каусамби, за да се отплати на своите съграждани с добро, като им предаде учението на Благословения.

В покрайнините на Каусамби, край река Ганг, имало малък парк, който давал сянка с големите си кокосови дървета. Прохладен вятър непрекъснато раздвижвал листата им.

В един горещ летен ден Пиндола седял в медитация под хладната сянка на дърветата, когато в парка дошъл за отдых цар Удаяна със съпругите си. Сред музика и удоволствия царят задрямал в прохладата на парка.

Докато царят спял, съпругите му и придворните дами тръгнали да се разходят и внезапно се натъкнали на медитиращия Пиндола. Те разпознали в него свят човек, помолили го да ги обучава и се заслушали в неговата проповед.

Когато се събудил, царят тръгнал да търси съпругите си и ги намерил обградени Пиндола и слушащи неговите поучения. Царят, който бил ревнив и похотлив, се ядосал и наругал Пиндола. Казал му: “Непростимо е благочестив човек като тебе да стои сред жени и да се наслаждава на свободни разговори с тях.” Пиндола не отговорил нищо, а само спокойно

Пътят на пречистването

затворил очи.

Ядосаният цар извадил сабята си и заплашил Пиндола, но благочестивият мъж останал спокоен и твърд като скала. Това вбесило царя. Той разровил един мравуняк и хвърлил върху Пиндола пръст и мравки, но Пиндола останал в неподвижна медитация, спокойно понасяйки обида и болка.

Тогава царят се засрашил от жестоката си постъпка и помолил Пиндола за прошка. В резултат на този инцидент учението на Буда намерило път към царския дворец и оттам се разпространило из цялата страна.

7. Няколко дни по-късно цар Удайна посетил Пиндола в горското му убежище и го попитал: “Благочестиви учителю, как успяват учениците на Буда да пазят тялото и ума си чисти и неизкушени от похот, въпреки че са предимно млади мъже?”

Пиндола отговорил: “Благородни господарю, Буда ни е учил да уважаваме всички жени. Той ни поучаваше да гледаме на всички стари жени като на наши майки, да гледаме на жените на наша възраст като на наши сестри, а на по-младите – като на наши дъщери. Благодарение на това неговите ученици могат да пазят тялото и ума си чисти и неизкушени, въпреки че са млади.

Пътят на пречистването

“Но, почитени учителю, човек може да подхранва похотливи мисли към жена, която е на възраст да му бъде майка, на възраст да му бъде сестра или дъщеря. Как учениците на Буда контролират желанията си?”

“Благородни господарю, Благословеният ни учеше да мислим за човешкото тяло като за нещо изхвърлящо нечистотии: кръв, гной, пот и мазнини. Мислейки по този начин, дори и млади, ние можем да опазим ума си чист.”

“Почтени учителю”, продължил да настоява царя, “За вас може да е лесно, защото сте тренирали тялото и ума си и сте усъвършенствали своята мъдрост, но за тези, които нямат такъв тренинг, би било трудно. Те могат да се опитват да си припомнят за нечистотията на тялото, но очите им пак ще търсят красивите форми. Те може да се опитват да видят грозотата вътре в тялото, но пак ще бъдат изкушавани от красивата фигура. Трябва да има и някаква друга причина, заради което младите ученици на Буда са в състояние да пазят действията си чисти.”

“Благородни господарю”, отговорил Пиндола, “Блашеният ни учеше да пазим вратите на петте сетива. Когато виждаме красиви цветове и форми с очите си, когато чуваме приятни звуци с ушите си, когато долавяме благоухания с носовете си, когато усещаме сладък вкус с езика си или докосваме приятни на допир неща с ръцете си, не трябва да се чувстваме привързани към тези привлекателни неща, нито да се чувстваме

Пътят на пречистването

отблъснати от непривлекателните. Ние сме обучени внимателно да пазим вратите на петте сетива. Благодарение на учението на Блажения, дори младите му последователи могат да пазят тялото и ума си чисти.”

“Учението на Буда е наистина чудесно”, продължил Пиндола, “Аз знам от собствен опит, че ако срещна нещо красиво или приятно, без да съм нащрек, впечатленията, получени от сетивата, безпокоят ума ми. Жизнено важно е да поставим стража на вратите на петте сетива, за да пазим делата си чисти при всякакви обстоятелства.”

8. Винаги, когато превърнем една мисъл в действие, следва ответна реакция. Ако някой те обиди, се чувстваш изкушен да му отвърнеш или да му отмъстиш. Човек трябва да се пази от прибързани реакции. Да реагираш необмислено е като да плюеш срещу вятъра; не навреждаш на никого друго, освен на себе си. То е като да метеш праха срещу вятъра. Вместо да се отървеш от мръсотията, тя полепва върху тебе. А този, който подхранва желание за мъст, нещастieto винаги го следва по петите.

9. Най-добре е да захвърлиш алчността и да подхранваш мисли на милосърдие. А още по-добре е да проявиш почитателност към Буда, като последваш

Пътят на пречистването

Благородния път.

Човек трябва да се отърве от егоистичния си ум и да поддържа ума си в искрено желание да помага на хората. Едно действие, което прави някого щастлив, подтиква този човек да направи друг човек щастлив, и така щастието се умножава.

Хиляди свещи могат да се запалят от една единствена и от това животът ѝ няма да се съкрати. Щастието не намалява от това, че ще го споделиш с другите.

Тези, които търсят просветление, трябва да са внимателни при всяка стъпка. Без значение колко висока е амбицията ти, трябва да я преследваш стъпка по стъпка. Стъпките по пътя към просветлението трябва да са част от ежедневиия ни живот.

10. В самото началото на пътя към просветлението има десет трудности, които трябва да преодолеем. Те са: 1. За бедния е трудно да бъде щедър. 2. За горделивия е трудно да се преклони пред авторитета на учителя. 3. Трудно е да търсиш просветление с цената на саможертвата. 4. Трудно е да се родиш точно когато Буда се е появил в този свят. 5. Трудно е да попаднеш на учението на Буда. 6. Трудно е да пазиш ума си чист, вървейки срещу инстинктите, на които е подчинено тялото. 7. Трудно е да не желаеш неща, които са красиви и привличат. 8. Трудно е за един силен мъж да

Пътят на пречистването

не използва силата си, за да задоволи желанията си. 9. Трудно е да не се ядосваш, когато те обиждат. 10. Трудно е да останеш невинен, когато те изкушават благоприятни обстоятелства. 11. Трудно е да се посветиш изцяло на обучението. 12. Трудно е да не презираш начинаещия. 13. Трудно е да си смирен. 14. Трудно е да намериш добри приятели. 15. Трудно е да се подложиш на практиката, която води до просветление. 16. Трудно е да не те безпокоят външните условия и обстоятелства. 17. Трудно е да учиш другите да опознаят своите възможности. 18. Трудно е да поддържаш ума си спокоен. 19. Трудно е да не спориш кое е добро и кое – зло. 20. Трудно е да намериш и приложиш подходящия метод.

11. Добрият човек и лошият човек са различни по природа. Лошият човек не разпознава грешното действие като такова. Дори да му покажат, че греши, той няма да спре да го прави и няма да иска който и да било да му натяква, че прави нещо грешно. Мъдрият човек има усет за добро и зло. Когато осъзнае, че прави нещо грешно, той веднага престава да го прави. Той е благодарен на всеки, който му покаже, че греши.

Така радикално се различават добрият и лошият човек. Лошият човек никога не оценява доброто, което са направили за него. Мъдрият го цени високо и е благодарен. Той изразява своята оценка и благодарност чрез връщане на добрина не само на своя благодетел,

но на всеки друг.

III

УЧЕНИЯТА НА ДРЕВНИТЕ ПРИТЧИ

1. Някога в една страна имало особен обичай – да изоставят старите хора в отдалечена недостъпна планина.

Един царски съветник от тази страна не могъл да се раздели по такъв начин със стария си баща. Затова издълбал тайна пещера, в която скрил баща си и се грижел за него.

Един ден царят на тази страна бил посетен от един бог, който му казал, че ще му зададе трудни въпроси и ако царят не може да отговори задоволително, ще унищожи страната му. Той извадил две змии и попитал царя дали може да разпознае коя от тях е мъжката и коя – женската.

Нито царят, нито съветниците му могли да отговори на този въпрос. Царят обявил голяма награда на всеки, който може да реши загадката.

Царският съветник отишъл в скривалището на баща си и го попитал за отговора. Старият човек

Пътят на пречистването

отвърнал: “Решението е лесно. Сложи двете змии на мек килим. Тази, която запълзи насам натам е мъжката. Тази, която остане спокойно на едно място, е женската.” Съветникът занесъл отговора на царя и загадката била успешно решена.

Тогава богът задал други трудни въпроси, на които царят и неговите приближени не могли да отговорят. Единствено царският съветник, след като се допитвал до стария си баща, давал верния отговор.

Ето някои от въпросите и отговорите. “Кой е този, който спейки, е наричан пробудения, а буден, е наричан спящия?” – Това е този, който се обучава да постигне просветление. Той е буден в сравнение с тези, които не се интересуват от просветление и спящ, в сравнение с тези, които вече са постигнали просветление.

“Как може да се претегли голям слон?” – Сложи слона в една лодка и отбележи с резка колко дълбоко лодката потъва във водата. След това извади слона от лодката и натовари в нея камъни, докато тя потъне до същата дълбочина. Накрая извади натоварените камъни и ги претегли.

“Какво е значението на думите: “Чаша вода е

Пътят на пречиштането

повече от водата в океана?” Отговорът е: “Чаша вода, поднесена с чисто и състрадателно сърце на родител или на болен, осигурява добра карма вечно, докато водата в океана ще свърши някой ден.”

След това богът показал изнемощял мъж, само кожа и кости, който се оплаквал: “Има ли по-гладен от мен?” На това старият човек дал следния отговор: “Човек, който е толкова егоистичен и алчен, че не вярва в Трите съкровища: Буда, Дарма и Санга, и който не предлага храна на родителите и учителите си, е не само по-гладен, но ще попадне в света на гладните демони и ще страда от глад хиляди години.”

“Ако имаш една дъска от дървото Чандана, как ще разбереш кой край е бил откъм корените?” “Потопи дъската във вода. Краят, който потъне малко повече, е бил близо до корена.”

“Ако имаш два коня, еднакви по големина, как ще разпознаеш майката от сина?” “Сложи им малко сено. Майката ще побутва сеното към сина.”

Всеки отговор на тези въпроси се харесвал на бога, а също и на царя. Царят бил доволен да установи, че отговорите идват от престарелия баща на неговия

Пътят на пречистването

съветник, скрит от сина си, и отменил закона старите хора да се отвеждат и оставят в планината. Разпоредил да се отнасят добре с тях.

2. Царицата на Видеха в Индия сънувала веднъж бял слон с шест бивни. Тя пожелала бивните и умолявала царя да намери слона и да ѝ ги даде. Въпреки, че задачата изглеждала невъзможна за изпълнение, царят, който много я обичал, обявил награда за всеки, който може да намери такъв слон.

В Хималаите наистина имало такъв слон с шест бивни, който практикувал, за да постигне пробуждане. Веднъж слонът спасил живота на един ловец, попаднал в капан за животни в дебрите на планината. Заслепен от голямата награда, забравяйки добрината, която слонът му направил, ловецът се върнал в планината, за да го убие.

Като знаел, че слонът търси просветление, ловецът се преоблякъл в роба на будистки монах. Приспивайки по този начин неговата бдителност, той го прострелял с отровна стрела.

Знаейки, че краят му е близо, и че ловецът е

Пътят на пречистването

завладян от светски желания, слонът изпитал състрадание към него и решил да го предпази от отмъщението на другите слонове. Той го закрил с тялото си и го попитал защо извършил такава глупост. Ловецът разказал за обявената награда и признал, че иска шестте му бивни. Слонът веднага ги отчупил, удряйки ги в едно дърво, и ги дал на ловеца с думите: “С тази саможертва приключвам моята практика за постигане на просветление и ще се преродя в Чистата земя. Когато стана Буда, ще ти помогна да се отървеш от трите отровни стрели на алчността, гнева и глупостта.”

3. В гъсталака в подножието на Хималаите живял някога един папагал заедно с други животни и птици. Един ден в гъсталака пламнал пожар, предизвикан от триенето на бамбуковите стволоче под напора на силния вятър. Животните побягнали уплашени и объркани. От съчувствие към тяхното страдание и искайки да се отплати за добрините, които бил получавал от тях, папагалът правел всички възможно, за да ги спаси. Той се потопил в близкото езеро и литнал над огъня, изтръсквайки капки вода от крилата си, за да го угаси. Той повтарял това усърдно със сърце пълно със състрадание и благодарност.

Този жест на доброта и саможертва бил забелязан от един бог, който се спуснал от небето и казал на

Пътят на пречистването

папагала: “Ти си храбър, но какво мислиш, че можеш да постигнеш с няколко капки вода срещу такъв голям огън?” Папагалът отговорил: “Нищо не може да спре силата на благодарността и саможертвата. Аз ще опитвам да угася пожара отново и отново, даже ако трябва да го правя и в следващия си живот.” Великият бог бил трогнат от постоянството на папагала и му помогнал да угаси огъня.

4. Някога в Хималаите живяла една птица с две глави. Веднъж едната глава забелязала другата да яде сладък плод и почувствала завист. Казала си: “Аз пък ще изям отровен плод.” Направила го и птицата умряла.

5. Веднъж главата и опашката на една змия започнали да се карат кой да бъде отпред. Опашката казала на главата: “Ти винаги водиш. Не е честно. Трябва да ме оставяш и аз да водя понякога.” Главата отговорила: “В нашата природа е аз да бъда отпред. Не мога да сменя мястото си с теб.”

Свадата продължила, докато един ден опашката се увила около едно дърво и попречила на главата да продължи напред. Когато главата се уморила да се бори, опашката поела напред, в резултат на което змията паднала в яма с горящ в нея огън и змията загинала.

В природата винаги съществува определен ред и

Пътят на пречистването

всяко нещо изпълнява своята функция. Ако настъпи безредие, правилното функциониране ще престане и всичко ще се разруши.

6. Имало някога един мъж, който лесно се гневял. Един ден двама мъже разговаряли пред дома му. Единият казал за него: “Той е приятен човек, но е много нетърпелив. Има горещ темперамент и бързо се разгневява.” Гневливият мъж чул забележката по негов адрес, втурнал се навън и нападнал двамата мъже. Започнал да ги удря, рита и наранява.

Когато на умен човек му покажат грешки в неговото поведение, той ще размисли върху тях и ще промени поведението си. Когато на глупав човек му посочат собственото му лошо поведение, той не само няма да приеме критиката, а по-скоро ще повтори същата грешка.

7. Живял някога един богат, но глупав човек. Когато веднъж видял една красива триетажна сграда, той завидял и поискал същата, смятайки, че като богат човек трябва да притежава такава. Той извикал един строител и му заповядал да построи точно такава къща за него. Строителят се съгласил и веднага започнал да чертае приземния етаж, после първия етаж, втория етаж и третия етаж. Богатият човек забелязал това с

Пътят на пречистването

раздразнение и казал: “Аз не искам приземен етаж, първи и втори етаж. Аз искам красивия трети етаж. Построй го бързо.”

Глупавият човек винаги мисли само за резултата и няма търпение да положи усилията, които са необходими, за да го постигне. Нищо хубаво не може да бъде постигнато без необходимото усилие, както не може да има трети етаж без приземен етаж, първи и втори етаж.

8. Веднъж един глупав човек стопявал захаросан мед. Внезапно неговият приятел му дошъл на гости и глупакът решил да го почерпи, но медът бил много горещ. Без да го дръпне настрана от огъня, той започнал да вее над него, за да го охлади. По същия начин не можем да охладим меда на безпристрастната мъдрост, докато не я отстраним от огъня на светските страсти.

9. Веднъж два демона се карали цял ден за една кутия, един бастун и един чифт обувки. Един минаващ наблизо човек ги попитал: “Защо спорите за тези неща? Каква магическа сила притежават те, за да се карате за тях така ожесточено?”

Демоните му обяснили, че кутията доставя всичко необходимо - храна, облекло, съкровища; че бастунът може да подчинява елементите, а с обувките може да се

ходи по въздуха.

Като чул това, човекът казал: “Защо ще се карате? Ако се отстраните за няколко минути, аз ще мога да измисля честна подялба на тези неща между вас.” Двата демона се оттеглили и веднага щом направили това, мъжът нахлузил обувките, грабнал кутията и бастуна и се изгубил по въздуха.

Демоните представляват хората, които не вярват в Благородния път. Кутията представя пожертвованията, направени от милосърдие. Тези хора не осъзнават колко много съкровища може да донесе даването на милостиня. Бастунът означава практикуването на концентрация на ума. Тези хора не могат да си представят, че с практикуване на духовна концентрация на ума, могат да подчинят всички светски желания. Чифтът обувки представя чистото обучение на мисълта и поведението, което ще ги отнесе отвъд всички желания и спорове.

10. Веднъж един човек странствал сам. При залез слънце той стигнал до една празна къща и решил да прекара нощта в нея. Около полунощ един демон довякъл мъртъв труп и го стоварил на пода. Скоро се появил и друг демон, който твърдял, че трупа̀т е негов. Те започнали да се карат.

Пътят на пречистването

След известно време първият демон казал, че е безполезно да продължават да спорят и предложил да намерят арбитър, който да отсъди кой е собственикът. Другият демон се съгласил и, виждайки човека, скрит в ъгъла, го накарал да реши кой трябва да притежава трупа. Човекът бил ужасно изплашен, защото знаел много добре, че каквото и решение да вземе, губещият демон ще иска да си отмъсти и ще го убие. Но решил да каже правдиво точно какво е видял.

Както очаквал, отговорът му разгневил втория демон, който хванал ръката му и я откъснал. Но първият демон веднага я заменил с едната ръка на трупа. Разгневеният демон откъснал и другата ръка на странника, но първият демон веднага я заменил с другата ръка на трупа. И така продължило, докато също и двата крака, главата и тялото на човека били откъснати и заместени със съответните части на трупа. Накрая, като видели разпилените човешки останки на пода, двата демона ги събрали и погълнали и си тръгнали кикотейки се.

Бедният човек, който бил потърсил убежище в изоставената къща, бил много разстроен от нещастieto си. Частите от тялото му, които демоните били изяли, били тези, дадени му от неговите родители. А частите,

Пътят на пречиштането

които имал сега, били принадлежали на трупа. Кой бил той в такъв случай? Осъзнавайки всичко това, той не могъл да проумее отговора и изгубил ума си. Той си тръгнал от къщата и стигнал до един храм, където разказал за терзанията си на монасите. В тази история те видели истинския смисъл на не-субстанциалността на егото.

11. Веднъж една красива и добре облечена жена влязла в една къща. Господарят на къщата я попитал коя е, а тя отговорила, че е богинята на богатството. Господарят на къщата бил очарован и я приел с отворени обятия.

Скоро след това, в дома му се появила една грозна и дрипава жена. Господарят я попитал коя е тя, а жената отговорила, че е богинята на бедността. Господарят на този дом бил изплашен и се опитал да я изгони вън от дома си, но жената отказала да си тръгне. Тя казала: “Богинята на богатството е моя сестра. Между нас има споразумение да не се разделяме. Ако ме изгониш, тя ще трябва да си тръгне с мен.” И наистина, щом грозната жена излязла навън, и красивата жена изчезнала.

Раждането върви ръка за ръка със смъртта; щастието – с нещастията; лошите събития следват

Пътят на пречистването

добрите. Хората трябва да осъзнаят това. Глупавите хора се боят от лошата съдба и се стремят към добра. Но този, който търси просветлението, трябва да се издигне над двойките противоположности и да се освободи от светските привързаности.

12. Някога живял един беден художник, който напуснал дома и съпругата си, за да търси късмета си. След три години на неимоверни трудности, той успял да спести триста златни монети и решил да се върне в къщи. По пътя попаднал на известен храм, в който се провеждала голяма дарителска церемония. Той бил дълбоко впечатлен от нея и си помислил: “Досега съм мислил винаги за моето настояще. Никога не съм се замислял за бъдещото си щастие. Добрата ми карма ме доведе на това място. Трябва да се възползвам и да посея семената на бъдещото си щастие с добри заслуги сега. Мислейки по този начин, той щедро дарил всичките си спестявания на храма и се върнал в къщи без пукната пара.

В къщи съпругата му го упрекнула, че не ѝ донесъл пари за издръжка. Бедният художник ѝ отговорил, че бил спечелил някакви пари, но ги бил вложил на сигурно място. Когато го притиснала да ѝ каже, къде ги е скрил, той признал, че ги дал на монасите в известния храм.

Това ядосало съпругата му, тя го нахокала и накрая

Пътят на пречистването

отнесла въпроса до съда. Когато съдията попитал художника какво ще каже в своя защита, той отговорил, че не е действал необмислено, защото бил спечелил парите с неимоверни усилия и искал да ги използва като семена за да пожъне добра карма. Минавайки край храма, му се сторило, че това е полето, където трябва да посади своето злато, за да пожъне добра карма в бъдеще. На края добавил: “Когато давах златото на монасите, ми се струваше, че изхвърлям цялата алчност и скъперничество от ума си и осъзнах, че истинското богатство не е златото, а ума.”

Съдията похвалил решението на художника, а тези, които чули за случая, изразили одобрението си като го подпомогнали кой с каквото може. Така художникът и съпругата му започнали нов щастлив живот в непрестанно добруване.

13. Един човек, който живеел край гробищата, чул една нощ някакъв глас да го вика от един гроб. Той бил твърде боязлив, за да потърси сам източника на гласа, но на следващия ден разказал случката на един приятел, който се славел със смелостта си. Приятелят решил да проследи откъде идва гласът.

На следната нощ, докато боязливият мъж треперел от страх, приятелят му влязъл в гробищата и наистина чул глас, идващ от един гроб. Приятелят попитал кой е и какво иска. Гласът изпод земята отговорил: “Аз съм

Пътят на пречистването

скрито съкровище, което иска да си намери господар. Миналата нощ предложих на един човек да ме вземе, но той беше твърде страхлив да дойде в гробищата и да ме чуе. Вземи ме ти, защото ме заслужаващ. Утре сутринта аз ще дойда в дома ти с моите седем последователи.”

Приятелят казал: “Ще те чакам, но моля те, кажи ми какво да направя за тебе.” Гласът отговорил: “Ние ще дойдем облечени в монашески роби. Пригответи една стая за нас като я измиеш хубаво. Изкъпи се и постави за нас осем купички с оризова каша и вода. След като се нахраним, всеки от нас ще те съпровожда до стаята, която си пригответил, и ще се превръща в делва, пълна със злато.”

На следната сутрин мъжът се изкъпал, измил стаята, както му било казано, и зачакал да се появят осемте монаси. Те дошли в уреченото време и той ги посрещнал учтиво. След като се нахранили и напили с вода, той ги завел един по един в тайната стая и всеки от тях се превръщал в делва, пълна със злато.

В същото село имало един много алчен човек, който научил за случилото се и поискал да има също делви със злато. Той поканил в дома си осем монаха и, след като ги нахранил, ги повел към тайна стая. Но вместо да се превърнат в делви със злато, те се ядосали от поведението му и го докладвали на стражите, които

го арестували.

Колкото до страхливия мъж, когато научил, че гласът от гроба донесъл богатство на смелия му приятел, той отишъл при него и заслепен от алчност му поискал златото, настоявайки че то е негово, защото гласът се обърнал първо към него. Той се запътил към делвите, за да ги изнесе навън, но ги намерил пълни със змии, които издигали глави, за да го нападнат.

Чул за това царят и се произнесъл, че делвите принадлежат на смелия мъж. Той отбелязал: “Светът е устроен така. Глупавите хора са алчни да постигнат добри резултати, но са твърде страхливи да се борят за тях, затова непрекъснато се провалят. Те нямат нито вяра, нито смелост да се изправят срещу страховете в собствения си ум. Само когато го овладеят, ще постигнат истински мир и хармония.”

ГЛАВА ВТОРА

ПЪТЯТ НА ПОСТИГАНЕТО

I

ТЪРСЕНЕ НА ИСТИНАТА

1. В търсенето на истината човек си задава въпроси, които смята за важни. От какъв материал е изградена вселената? Вечна ли е? Има ли граници или е безкрайна? По какъв начин е организирано човешкото общество? Каква е идеалната форма на организация? Ако човек отложи търсенето на просветление, докато си отговори на тези въпроси, ще умре, преди да е намерил пътя.

Ако един човек е пронизан от отровна стрела, неговите близки и приятели ще търсят лекар, който да извади стрелата и да лекува раната.

Ако в това време раненият каже: “Почакайте малко. Преди да извадите стрелата, искам да знам кой я е изстрелял по мен. Дали е мъж или жена? Дали е благородник или селянин? От какво е бил направен лъкът, който е изстрелял тази стрела? Дали е бил голям или малък? Дали е бил направен от твърдо дърво или от бамбук? От какво е била направена тетивата? Дали е била направена от влакно или от черво? Дали е

Пътят на постигането

направена от ратанова палма или от тръстика? Пера от каква птица за прикачени на края ѝ? Преди да извадите стрелата, искам да получа отговор на всички тези въпроси?” Какво ще се случи с този човек?

Преди да бъде доставена цялата тази информация, отровата ще проникне в цялото му тяло и той ще умре. Всеки знае, че първото, което трябва да се направи в такъв случай, е да се извади стрелата, за да се предотврати разпространяването на отровата.

Когато огънят на страстите заплашва да унищожи света, тогава структурата на универсума е без значение, а идеалната форма на човешко общество не е толкова важна.

Въпросът дали вселената има граници или е безкрайна може да почака, докато се намери начина да бъде угасен огънят на раждането, старостта, болестите и смъртта. В един свят на нищета, скръб, страдание и агония, човек трябва първо да потърси начин да реши тези житейски проблеми и да се посвети на практикуването на Благородния път, който ще му даде истинския отговор и на останалите въпроси.

Учението на Буда съдържа това, което е важно да знаем. То учи хората, че трябва да се стремят към най-

Пътят на постигането

дълбокото знание, да отстранят повърхностните представи и да практикуват Благородния път, за да постигнат просветление.

Затова хората трябва първо да различат кое е най-важното за тях, кой проблем трябва да разрешат на първо време и коя е най-належащата за тях задача.

2. Да предположим, че един човек отива в гората, за да си набави от сърцевината на едно дърво и се връща с товар от клони и листа, мислейки, че си е осигурил, каквото му трябва. Няма ли да е глупак да се задоволи с листа, вместо със сърцевината, заради която е отишъл в гората? Но това е, което много хора правят.

Човек търси пътя, който да го изведе от кръга на раждането, старостта, болестите и смъртта или от нищетата, скръбта, страданието и агонията. И все пак, следва малките пътечки, забелязва малката преднина, която се случва да получи пред другите, и веднага се възгордява, става самомнителен и деспотичен. Той е като мъжа, който търсел дървесна сърцевина, а си тръгнал доволен с товар от клони и листа.

Пътят на постигането

Друг се задоволява с напредъка, който е постигнал с малко усилия, става горделив и суетен и остава да почива на лаврите си, без да полага повече усилия за самоусъвършенстване.

Трети, който установи, че от практиката умът му е станал по-спокоен, а мислите му - по-ясни, също се възгордява и отпуска. Той е получил товар от кора вместо сърцевината на дървото, която е търсил.

А четвърти става горделив и суетен, защото забелязва, че е придобил в някаква степен интуитивна проникателност. Той е получил дървесни влакна, вместо сърцевината на дървото. Всички тези търсачи на истината, които лесно са се задоволили с постиженията си в резултат на незначителни усилия, стават горделиви и самонадеяни, изоставят усилията си и лесно изпадат в безделие. Всички те неизбежно ще се сблъскат отново със страданието.

Този, който търси истинския път към просветлението, не трябва да очаква никаква помощ или уважение, почит или преданост. И още повече - не трябва да цели лесно постижимите неща, дребните придобивки, като спокойствие, повърхностни знания или малки прозрения.

Преди всичко, той трябва да постигне яснота относно истинската природата на този свят на раждане и смърт.

Пътят на постигането

3. Светът сам по себе си не притежава никаква субстанция. Той е просто една огромна съгласуваност на причини и условия, които произтичат единствено и изключително от дейността на ума, задействан от невежество, изкривено въображение, желаниа и увлечения. Той не е нещо външно, за което умът да има грешна представа; той въобще не притежава каквато и да е същност. Той се появява от самия процес на действие на ума и е израз на неговото несъвършенство. Светът е основан и построен от желанията, възникващи в ума и от страданието, съпътстващо тяхното удовлетворяване.

4. “Защо умът ми пърха безпомощно над променящите се обстоятелства на живота? Защо ме кара да се чувствам така объркан и неспокоен? Защо ме подтиква да събирам и трупам толкова много ненужни вещи? Прилича на плуг, който се счупва преди да е започнал да оре, на кормило, което се разглобява точно когато съм се осмелил да потегля в морето на живота и смъртта.” Каква е ползата от многото прераждания, ако не можем да оползотворим този живот за усъвършенстване?

“Понякога умът ми прави така, че да се родя като цар, понякога прави така, че да се родя като парий и да прося храната си. Понякога ме кара да се родя в

Пътят на постигането

небесния палат на боговете и да живея в разкош и екстаз, след това ме запокитва в пламъците на ада.”

“Така моят глупав ум ме е водил по различни пътеки и аз съм му бил покорен. Но сега, след като чух учението на Буда, той повече няма да ми причинява безпокойства и страдания, а заедно с него ще търсим просветлението смирено и търпеливо.”

“Ако моят ум може да разбере, че всичко е празно и преходно, ако може да се научи да не се вкопчава в нещата, да не копнее за тях, да не се поддава на алчност, гняв и глупост, тогава ще можем да странстваме в спокойствието. Като разсечем връзките на желанията с меча на мъдростта и останем необезпокоявани от променящите се обстоятелства – одобрение или презрение, добро или зло, печалба или загуба, награда или обида – ще можем да пребиваваме в мир.”

“Моят прекрасен ум е този, който се пробуди за Дарма и тръгна да търси просветлението. Защо все така лесно се поддава на алчност, любов към комфорта и приятни вълнения?”

Пътят на постигането

“Защо моят ум се лута насам и натам без определена цел? Трябва да прекосим буйната река на заблудите. Досега действах, повлечен от неговите желания. Сега той ще трябва да действа, както му наредя аз и заедно да следваме учението на Буда.”

5. Тези, които искрено търсят пътя към просветлението, диктуват поведението на своя ум. Те напредват решително. Дори ако са обиждани и презирани, те продължават пътя си невъзмутимо. Не се гневят, ако ги бият с юруци, замерят с камъни или раняват с мечове.

Дори ако техните врагове отделят главата от тялото им, умът им трябва да остане невъзмутим. Ако позволят на ума си да се поддаде на страдание, те не са истински последователи на Буда. Без значение какво им се случва, трябва да са решителни, да останат твърди и излъчващи състрадание и добра воля. Дори ако животът им поднесе хули и нещастия, умът им трябва да остане недокоснат, спокоен и следващ учението на Буда.

Пътят на постигането

В името на постигането на просветление, човек трябва да направи възможното и невъзможното. Дори ако неговият път към просветлението го води през огън и вода, той трябва да продължава напред.

Но той не трябва да прави всичко това от фанатизъм, а защото то е разумно и правилно. Трябва да действа в дух на състрадание, без да мисли за своята изгода.

6. Някога живял цар, който обичал поданиците си и страната си и ги управлявал мъдро и добронамерено. Затова държавата му била просперираща и мирна. Той винаги бил търсил най-дълбоката мъдрост и просветление и дори обявил награда за този, който можел да му предложи стойностно учение.

Славата за неговата посветеност и мъдрост стигнала до боговете, но те решили да го изпитат. Един бог, предрешен като демон, се появил пред портите на царския палат и поискал да бъде заведен при царя, защото знаел свято учение, което да му предаде. Царят бил доволен да чуе такава новина, приел го любезно и

Пътят на постигането

го помолил за напътствия. Демонът приел ужасен вид и наредил да му бъде поднесена храна, подчертавайки, че не може да преподава, докато не получи желаната храна. Предложили му отбрани ястия, но той настоял да получи топла човешка плът и кръв.

Престолонаследникът дал тялото си на демона, царицата също дала тялото си, но демонът не бил заситен и поискал тялото на царя. Царят изразил желание да даде тялото си, но поискал преди това да чуе учението.

Богът изрекъл следните мъдри поучения: “Нещастие то израства от похотта и страхът израства от похотта. Тези, които отстранят похотта, не познават нещастие и страх.” Тогава богът приел истинския си вид, а престолонаследникът и царицата се появили отново живи и невредими.

7. Веднъж живял човек, който търсел Истинския път в Хималаите. Не го интересували нито богатствата на земята и нито дори насладите на небето, а търсел знание, което да отстрани всички заблуди.

Пътят на постигането

Боговете били впечатлени от неговата прилежност и искреност и решили да изпитат ума му. Един от тях се преоблякъл като демон и се появил в Хималаите пеейки: “Всичко се променя; всичко се появява и изчезва.”

Търсачът на знание чул песента и тя много му харесала. Той бил така доволен, сякаш бил намерил извор със студена вода, за да утоли жаждата си. Казал си: “Най-последно намерих истинското учение, което търсих толкова дълго.” Той се насочил към гласа и се натъкнал на ужасния демон. Пообъркан, той попитал демона: “Достопочтени, ти ли беше този, който пееше святата песен преди малко? Изпей ми я до края.”

Демонът отговорил: “Да, това беше моята песен, но не мога да пея повече, защото съм ужасно гладен. Трябва да похапна.”

Мъжът отново помолил много искрено с думите: “Тази песен има свещено значение за мен, защото търсих дълго това учение. Нека я чуя до края.”

Демонът настоял “Умирам от глад, но ако мога да вкуся топла човешка плът и кръв, ще я изпея докрай.”

Пътят на постигането

В твърдото си желание да чуе учението, човекът обещал след като го чуе, да даде на демона своето тяло за храна. Тогава демонът изпял цялата песен.

Всичко се променя,
Всичко се появява и изчезва.
Съвършеното спокойствие идва
Когато човек преодолее живота и смъртта.

Като чул песента, човекът изписал думите ѝ върху скалите и дърветата наоколо, спокойно се качил на едно дърво и се хвърлил в краката на демона. Но демонът бил изчезнал и на негово място стоял блестящ бог, който хванал тялото на мъжа и не му позволил да се нарани.

8. Някога живял един искрен търсач на истинския път, наречен Садапарарудита. Той бил захвърлил всяко изкушение към богатство и почести и търсел пътя с цялото си сърце. Веднъж един бодисатва му казал от небето: “Садапарарудита, върви право на изток. Не мисли нито за горещина, нито за студ, не обръщай внимание на похвали или презрение, не се вълнувай от разграничаването между добро и зло, а продължавай да вървиш на изток. Далече на изток ще намериш истински учител и ще придобиеш просветление.”

Пътят на постигането

Садапарарудита бил много доволен от подробните инструкции, които получил, и незабавно потеглил на изток. Той спял където го свари нощта, в усамотението на полето или в планинската пустош. Като странник в чужда държава, той страдал много от глад, но накрая намерил истински учител и го помолил за напътствия.

Има една сентенция: “Добрите неща са скъпи” и Садапарарудита се уверил, че е вярна. Той преживял много трудности по своя път, но когато намерил учителя, нямал никакви пари да купи цветя и тамян за подарък. Той се опитал да работи като слуга, но никой не го наел. Изглежда някакъв зъл дух му пречел накъдето и да се обърне. Пътят към просветлението е труден.

Накрая Садапарарудита бил приет от учителя, но тогава се явили нови спънки. Той нямал хартия, на която да си води бележки, нито мастило, с което да записва. Тогава той пробол китката си с кама и записал бележките върху кожата си със собствената си кръв. В този момент той бил озарен от безценната истина.

9. Някога живяло момче на име Судана, което искало да постигне просветление и усърдно търсело пътя. От

Пътят на постигането

един рибар се научило да познава морето. От един лекар се научило на състрадание към болните и недъгавите. От един богат човек научило, че спестовността е тайната на забогатяването и разбрало колко е важно да запазва всяко дребно постижение по пътя към просветлението.

От един медитиращ монах разбрало, че чистият и спокоен ум има чудната сила да пречиства и успокоява умовете на другите. Веднъж то срещнало една изключителна жена и било впечатлено от нейната щедрост. От нея разбрало, че милосърдието е плод на мъдростта. След това срещнало един стар странник, който му казал, че за да стигне толкова високо – до просветлението, трябва да изкачи планина от мечове и да прекоси река от огън. Така Судана научил от собствения си опит, че истинско знание може да получи от всеки, че истината се съдържа във всичко, което човек може да види или чуе.

Той се научил на търпение от една бедна, саката жена. Гледайки играещите на улицата деца, той разбрал урока на неподправената радост. От едно мило и скромно семейство, които никога не помисляли да искат нещо, което някой друг е пожелал, научил тайната да живее в мир със света.

Той научил урока на хармонията от смесващите се аромати на тамяна и урока да дарява радост – от

Пътят на постигането

красотата на цветята. Един ден, седнал на кратка почивка в гората, той забелязал малки издънки, подаващи стръкове край паднало и гниещо дърво и така научил урока за преходността на живота.

Слънчевата светлина през деня и блещукането на звездите през нощта непрестанно подклаждали вдъхновението му. Така Судана имал мъдростта да се облагодетелства от своя опит по дългия път към просветлението.

Наистина тези, които търсят просветлението, трябва да направят ума си своя крепост. Трябва широко да отворят вратите на ума си за Буда, с почит и смиреност да го поканят в сърцето си и да му поднесат ароматния тамян на вратата и цветята на благодарността.

II

ПЪТЯТ НА ПРАКТИКАТА

1. Има три основни практики, които трябва да бъдат разбрани и следвани, ако искаме да придобием просветлението. Първата е дисциплиниране на поведението; втората – правилна концентрация; третата – култивиране на мъдростта.

Какво представлява дисциплината на

Пътят на постигането

поведението? Всеки последовател на Буда трябва да спазва предписанията за добро поведение. Трябва да контролира тялото и ума си и да пази вратите на петте сетива. Трябва да се бои дори от дребните злини, които върши, и да се стреми да извършва само добри дела.

Какво представлява практикуването на концентрация на ума? То се състои в това да отстраняваме алчността и похотливите желания, веднага щом възникнат и да пазим ума си чист и спокоен.

Какво представлява мъдростта? Тя е дълбокото разбиране и приемане на Четирите благородни истини: да познаваш страданието и неговата природа; да познаваш причината за страданието; да знаеш, че то може да бъде прекратено; да познаваш Благородния път, който води към неговото прекратяване.

Тези, които задълбочено следват посочените три практики, могат с право да се нарекат последователи на Буда.

Да допуснем, че едно магаре следва стадо крави и надава възгласи: “Вижте, аз също съм крава.” Ще му повярва ли някой? Така е и с глупака, който не следва трите практики, но се хвали, че е търсач на истинския път и последовател на Буда.

Пътят на постигането

Преди да събере реколтата наесен, фермерът трябва първо да изоре земята, да посади семената, да напоява пръстта и да изскубва плевелите. Фермерът не може да очаква като види кълнове днес, да намери пораснали растения утре и да прибере реколта на следващия ден. Така и човекът, който търси просветление, не може като отстрани светските страсти днес, да очаква да забрави привързаностите утре и да постигне просветление на следващия ден.

Както растенията се радват на търпеливата грижа на фермера от момента, в който е посадил семената, докато поникнат и дадат плод, така и търсачът на просветлението трябва търпеливо и упорито да култивира ума си чрез следване на трите практики.

2. Трудно напредва по пътя към просветлението този, който е алчен за удобства и лукс и чийто ум се поддава на привързаностите на сетивата. Има огромна разлика между наслажденията на живота и наслаждението от Истинския път.

Както вече беше обяснено, умът е източникът на всичко съществуващо. Ако умът се наслаждава на светските радости, неминуемо ще последват илюзии и

Пътят на постигането

страдание. Но ако умът се наслаждава на Истинския път, точно така сигурно ще последват щастие, удовлетвореност и просветление.

Затова тези, които търсят просветление, трябва да пазят ума си чист и търпеливо да следват трите основни практики. Ако спазват предписанията, те естествено ще придобият концентрация на ума. А когато придобият концентрация на ума, за тях ще е също така естествено да прегърнат мъдростта, която ще ги доведе до просветлението.

Наистина, тези три пътя: спазването на предписанията, практикуването на концентрация на ума и следването на мъдростта, са истинския път към просветлението. Ако не ги следват, хората ще натрупат заблуди за дълго време напред. Търсачите на просветление не трябва да спорят с хората със светски наклонности, а търпеливо да медитират и да търсят в себе си чистия Буда-ум.

3. Ако анализираме трите практики, ще видим, че те съдържат Благородния осемстепенен път, четирите повода за размисъл, четирите правилни действия, петте умения за използване на силата и прилагането на шестте съвършенства.

Благородният осемстепенен път включва: правилни възгледи, правилно мислене, правилна реч,

Пътят на постигането

правилно поведение, правилно препитание, правилно усилие, правилна памет, правилна медитация.

Правилни възгледи означава да бъдат добре разбрани Четирите благородни истини и закона за взаимовръзката между причините и следствията.

Правилното мислене се състои в култивиране на мисли, изчистени от желаня, алчност, гняв и омраза.

Правилната реч се състои в избягване на лъжи, ругатни, сплетничене и празно бърборене.

Правилното поведение изисква отказване от отнемане на живот, кражба, сексуална разюзданост и пиянство.

Правилното препитание означава да печелим средствата за съществуването си по честен начин.

Правилното усилие изисква да даваме най-доброто от себе си, за да се усъвършенстваме.

Правилната памет изисква да поддържаме чист ум, който не забравя крайната цел.

Правилната медитация означава да пазим ума си ясен и спокоен и целенасочено да търсим истинската му природа.

Пътят на постигането

4. Четирите повода за размисъл са: първо, да помислим за нечистотата на тялото и да се постареем да преодолеем привързаността си към него; второ, да помислим за сетивата като за източник на страдание, независимо дали за момента носят болка или удоволствие; трето, да помислим за непостоянството на ума, който непрекъснато скача от мисъл към мисъл; и четвърто, да помислим за непостоянството на света, задвижван от взаимовръзката между причини и следствия.

5. Четирите правилни действия са: първо, да предотвратяваме лошите постъпки, преди да сме ги извършили; второ, да прекратяваме лошите действия веднага, щом осъзнаем, че вършим зло; трето, да се подтикваме да вършим добри дела; и четвърто, да поддържаме растежа на доброто, което сме започнали да култивираме. Трябва усърдно да спазваме тези четири действия.

6. Петте умения за използване на силата са: първо, умението да вярваме; второ, волята да полагаме усилие; трето, умението да наблюдаваме мислите и действията си; четвърто, способността да концентрираме ума си; и пето, способността да поддържаме ясна мъдрост. Тези пет умения са необходими, за да постигнем просветление.

Пътят на постигането

7. Прилагането на шестте съвършенства, означава да практикуваме: щедрост, следване на предписанията, търпение, смелост, концентрация на ума и мъдрост. Следвайки тези практики със сигурност ще преминем от брега на заблудите на брега на просветлението.

Щедростта ни освобождава от егоизма. Спазването на предписанията ни научава да се съобразяваме с правата и интересите на другите. Търпението ни помага да контролираме страха и гнева. Смелостта ни помага да следваме пътя с усърдие и вяра. Концентрацията ни помага да овладяваме мислите си. Мъдростта трансформира неяснотата и объркаността на ума в ясно и всепроникващо прозрение.

Щедростта и спазването на предписанията са необходимата основа, върху която да построим крепостта на просветлението. Търпението и смелостта са стените, които я пазят от външни врагове. Концентрацията на ума и мъдростта са бронята, която ни предпазва от стрелите на живота и смъртта.

Ако предлагате подарък, само когато имате интерес, това не е истинска щедрост. Истинската

Пътят на постигането

щедрост идва от съчувстващото сърце и предлага дар, преди да е отправена молбата. Истинската щедрост не е случайна, а постоянна.

Нито пък е истинска щедрост, когато след като сме дали, изпитваме съжаление за даденото или се гордеем с постъпката си. Истинската щедрост е, когато даваш с удоволствие, забравяйки, че ти си даващият, че някой друг получава дар и забравяйки самия подарък. Истинската щедрост избликва спонтанно от чистото съчувстващо сърце, без никаква мисъл за облагодетелстване или желание за награда.

Има седем вида щедрост, която може да бъде практикувана дори от хората, които не са богати. Първият е щедростта на физическо ниво. Това е да извършиш услуга със собствения си труд. Най-висшият израз на този вид щедрост е да предложиш собствения си живот, както е разказано в следващата по-нататък история. Вторият вид е духовната щедрост. Тя се състои в това, да предложиш състрадателното си сърце на хората. Третият вид е щедростта на очите. Тя се изразява в топлия поглед към хората, който ще ги успокои, че не са сами. Четвъртият вид е щедростта на лицето. Тя се изразява в благата усмивка, с която можеш да насърчаваш хората. Петият вид е моралната подкрепа – да подкрепиш хората около себе си с добра дума. Шестият вид е да предложиш място за сядане на

Пътят на постигането

уморения. Седмият вид е да предложиш подслон за през нощта на странника. Тези видове щедрост могат да бъдат практикувани от всеки в ежедневиия живот.

8. Живял някога принц на име Сатва. Един ден той и двамата му по-големи братя отишли в гората да играят. Там видели една тигрица, която явно се готвела да разкъса малките си, защото била изтощена от глад.

По-големите братя на Сатва побягнали назад страхливо, а той се изкачил върху една скала и се хвърлил пред тигрицата, за да спаси живота на малките и.

Принц Сатва извършил този акт на милосърдие спонтанно и мислейки: “Тялото, което имам, е променливо и нетрайно. Аз го обичах и не съм мислил да го захвърлям, но сега ще го пожертвам, за да спася тези малки тигърчета.” Тази щедрост на принц Сатва, който не мислел за възнаграждение за собствената му постъпка, му донесла просветление.

9. Има четири върховни състояния на ума, към които търсещият просветление трябва да се стреми. Те са състрадание, нежност, радост и безпристрастност. Човек трябва да отстрани егоизма със състрадание, гнева – с нежност, страданието – с радост, а навика да дели хората на врагове и приятели трябва да отстрани с приемането на всички по еднакъв начин.

Велико е състраданието, което кара хората да се

Пътят на постигането

чувстват като едно цяло. Велика е нежността, която отстранява неразбирателството между тях. Велика е радостта, която им помага да са доволни от дребните истински неща в живота. Велика е безпристрастността, която носи спокойствие, защото всеки е щастлив и доволен и храни еднакви чувства към всекиго.

Нека грижливо пазим тези четири върховни състояния на ума и се отърсим от алчност, гняв, страдание и омраза. Това не е лесно постижимо. Трудно е да се отърсиш от злия ум, както трудно можеш да се отървеш от куче-пазач. Лесно е да изгубиш добрия ум, както е лесно да загубиш елен в гората. Злият ум е трудно да отстраниш, както трудно се заличават думи, издълбани в скала, а добрият ум е така лесно да загубиш, както лесно се заличават думи, изписани във вода. Наистина, най-трудното нещо в нашия живот е да се обучаваме да постигнем просветление.

10. Живял някога млад мъж на име Шрона, който бил роден в богато семейство, но имал крехко здраве. Той станал ученик на Буда и усърдно се стремял да постигне просветление. Бил толкова старателен в своята практика на странстващ ученик, че краката му се изренили до кръв.

Блаженият се съжалил над него и му казал: “Шрона, момчето ми, учил ли си се някога да свириш на арфа? Ти знаеш, че арфата няма да може да свири добре, ако струните ѝ са твърде обтегнати, или твърде

Пътят на постигането

отпуснати. Хубава музика се получава, когато струните са опънати точно колкото трябва.

Обучението за постигане на просветление е точно като нагласяване струните на арфа. Може да не постигнеш просветление, ако опъваш струните на твоя ум твърде силно или твърде слабо. Помисли върху това и действай разумно.”

Шрона приел съвета на Благословения присърце и накрая постигнал своята цел.

11. Живял веднъж принц, който бил сръчен в боравенето с петте оръжия. Един ден, след като приключил обучението си и се запътил към дома, той срещнал едно чудовище, което имало неуязвимо дебела кожа.

Чудовището се нахвърлило върху него, но принцът не се уплашил. Той изстрелял по него стрелите си, но те падали, без да наранят нападателя. Тогава той хвърлил по него копието си, но не успял да пробие дебелата му кожа. Принцът хвърлил срещу чудовището бравичка и пика, но и те не го наранили. Тогава той нападнал чудовището с меча си, но мечът се счупил. Накрая принцът атакувал чудовището с юмруци, но без резултат. Чудовището го сграбчило в гигантските си лапи и здраво го стиснало. Принцът направил последен опит да го удари с глава, но този опит да го нарани също бил напразен.

Чудовището казало: “Безполезно е да се противиш.

Пътят на постигането

Сега ще те погълна.” Но принцът му отговорил: “Може би мислиш, че съм използвал всичките си оръжия срещу теб и съм безпомощен, но имам още едно оръжие. Ако ме погълнеш, ще те унищожа отвътре, като разрежа стомаха ти.”

Решителността на принца смутила чудовището и то попитало: “Как ще го направиш?” Принцът отговорил: “Със силата на истината.”

Тогава чудовището го пуснало и го помолило да му даде разяснения относно истината.

Поуката от тази притча е, че последователите на Буда трябва да упорстват в своите усилия и да не се плашат, когато срещнат трудности по пътя.

12. Наглото себеутвърждаване и безсрамното нахалство нанасят вреда на хората, които ги демонстрират. Страхът от безчестие и срамът предпазват хората от извършването на неправилни постъпки. Хората уважават своите родители и по-възрастни роднини, братята и сестрите си, защото са чувствителни към безчестието и срама. Добродетелното поведение изисква: след като се погледнеш отстрани, да не си отдаваш почит, а също – да се засрамиш, ако гледаш критично на другите.

Ако човек притежава способността да осъзнава лошите си постъпки и искрено да се разкайва за тях, няма да натрупва грехове. Но ако не притежава тази

Пътят на постигането

способност, греховете му ще се множат и ще го обрекат на дълги години изкупление.

Истинското учение ще допринесе полза единствено на този, който чувайки го, разбере неговия смисъл и се почувства свързан с него. Ако човек, след като го чуе, не е в състояние да оцени значението му, той ще пропадне в търсенето на просветление.

Вярата в истинността на учението, скромността, смиряването на егоцентризма, усърдието и мъдростта са великият извор на сила за този, който търси просветление. Сред тези качества мъдростта е най-великото и всички останали са в същността си аспекти на мъдростта. Ако, докато се обучава, човек се отдава на любовни похождения, наслаждава се на празнословие или заспива по време на медитация, той е загубил пътя към просветлението.

13. В своето обучение за постигане на просветление, някои може да напреднат по-бързо от други. Не трябва да се обезкуражаваме, ако някои постигнат просветление по-рано от нас.

Когато човек се обучава в стрелба с лък, той не очаква бърз успех, защото знае, че точното попадение идва след дълга и търпелива практика. Голямата река започва от малък поток, но нараства многократно, преди да се влее в океана. По същият начин, ако човек практикува с търпение и постоянство, със сигурност ще

Пътят на постигането

бъде възнаграден с просветление.

Както вече казахме, ако човек умее да вижда, ще намира потвърждения на учението навсякъде около себе си и ще има неограничени възможности за просветление.

Веднъж един човек наблюдавал горенето на тамян. Забелязал, че ароматът нито идва, нито си отива, нито се появява, нито изчезва. Тази проста случка му помогнала да бъде озарен от просветление.

Веднъж един човек се спянал в счупен клон и почувствал остра болка в крака. Помислил си, че болката е единствено реакция на ума му. Това породило дълбокото прозрение, че човек може да изтърве юздите на ума си, ако не го контролира, и че ще успее, само ако го поддържа чист от субективизъм. Благодарение на това осъзнаване, последвало просветление.

Друг човек бил много алчен. Един ден, докато мислел за своя ненаситен ум, той осъзнал, че трябва да използва алчните мисли като сухи съчки, които да изгори и унищожи в огъня на мъдростта. Това разбиране поставило началото на неговото просветление.

Една стара сентенция казва: “Дръж ума си безпристрастен. Ако умът е безпристрастен, светът ще е недуалистичен.” Помислете върху тези думи. Осъзнайте, че всички различия в света идват от разграничаването, което е присъщо на ума. В самите тези думи е пътят към просветлението. Наистина,

Пътят на постигането

просветлението идва по много начини. Пътищата за неговото проявяване са безгранични.

III

ПЪТЯТ НА ВЯРАТА

1. Тези, които приемат убежище в Трите съкровища: Буда, Дарма и Санга, се наричат последователи на Буда. Последователите на Буда прилагат четирите начина за постигане контрол над ума: спазване на предписанията, вяра, щедрост и мъдрост.

Те практикуват Петте предписания, които ги съветват: да не убиват, да не лъжат, да не крадат, да не прелюбодействат, да не приемат опиати от какъвто и да е вид.

Последователите на Буда вярват в съвършената му мъдрост. Те се стремят да стоят настрана от алчност и егоизъм чрез практикуване на щедрост. Те разбират закона за причината и следствието, не забравят преходността на живота и следват мъдростта.

Ако едно дърво е наклонено на изток, то естествено ще падне на изток. Така и тези, които вярват в учението на Буда, със сигурност ще се преродят в неговата Чиста земя.

Пътят на постигането

2. Наистина, тези, които вярват в Буда, Дарма и Санга, могат да се нарекат последователи на Буда.

Буда е човекът, постигнал съвършено просветление и използвал постигнатото знание, за да освободи и благослови човечеството. Дарма е истинското учение, което той предал, за да обясни просветлението. Санга е общността на последователите му.

Ние говорим за Трите съкровища, но те са всъщност едно. Буда се проявява чрез своето учение, Дарма, и се реализира чрез своите последователи, Санга. Затова, ако приемаме учението му и ценим общността на последователите, ние вярваме в Буда.

Буда е съвършено просветлен и обича всеки един от нас като собствено дете. Ако някой почита Буда като свой баща, той се идентифицира с него и постига просветление. Хората постигат освобождение от кръга на преражданията и смъртта чрез просветление, като се доверяват на неговата мъдрост.

Тези, които се доверят на думите му, ще бъдат подкрепяни от неговата мъдрост и благосклонност.

3. Нищо в света не носи по-голяма полза от доверието в Буда. Несравнима награда е да чуеш името

Пътят на постигането

му, да повярваш в учението му и да се почувстваш благословен, че си се докоснал до тях.

Затова, човек трябва да си достави тази радост, като търси досег с учението на Буда, въпреки трудностите, които светът може да му поднесе.

Трудно е да намериш учител, който да ти обясни Истината; по-трудно е да срещнеш Буда; най-трудно-да повярваш в неговото учение.

Но сега, ти вече си срещнал Пробудения, който трудно се среща. Той е дал учението си, което е трудно да бъде чуто. Трябва да се радваш и му се довериш.

4. По дългия път на човешкия живот вярата е най-добрият спътник. Тя е най-силния стимул и най-великото притежание.

Вярата е ръката, която поема Учението и всички добродетели. Тя е огънят, който поглъща цялата нечистотия на земните желания и отстранява товара на лошите постъпки. Тя е водачът по пътя към просветлението.

Вярата отстранява алчността, страха и гордостта; тя учи на вежливост и уважение към другите; тя освобождава от пленничеството на обстоятелствата,

Пътят на постигането

дава куража да посрещаш трудностите и силата да преодоляваш изкушенията. Тя обогатява ума с мъдрост и дарява способността да пазиш делата си чисти.

Доверието в Буда ни дава възможност да чувстваме винаги любящото му присъствие и подкрепящата му ръката. То смекчава твърдия ни егоистичен ум и му дарява разбиращо съчувствие и приятелско отношение към всички.

5. Които се доверят на Буда, придобиват мъдрост да разпознават учението му в каквото и да чуят. Те са в състояние да видят, че всичко е привидно реално и възниква по силата на закона за причината и следствието. Това им дава благословията спокойно да приемат и способността търпеливо да се съобразяват с обстоятелствата на живота си.

Вярата дарява мъдростта да опознаеш преходността на живота и способността да не бъдеш победен или повлечен от събитията на живота, знаейки, че каквито и обстоятелства да те връхлетят, истинската ти Буда-същност остава винаги непроменена.

Вярата има три важни аспекта: покаянието, искрената радост и уважение към достойнствата на другите и приемането на будисткото учение с благодарност.

Пътят на постигането

Хората трябва да култивират тези аспекти на вярата. Те трябва да са чувствителни към своите слабости и пороци, да ги признават и да се срамуват от тях. Хората трябва прилежно да се упражняват да разпознават добрите черти и дела на другите и да ги хвалят за тях. Трябва постоянно да желаят да живеят и действат съгласно учението на Буда.

Умът изпълнен с вяра е искрен и дълбок. Който се довери на Буда, изпитва радост да бъде воден от неговата сила към Чистата земя.

Буда дава силата на вярата, която пречиства хората, предпазва ги от самозаблуди и да ги води към Чистата земя. Даже ако повярват в него за един единствен миг, когато чуят името му, възхвалявано по целия свят, те ще бъдат поведени към неговата Чиста земя.

6. Вярата не е нещо допълнено към светския ум. Тя е проявление на ума на Буда-природата. Този, който разбира Буда, става едно с него. Този, който се доверява на Буда, става едно с него.

Но да откриеш и възстановиш своята Буда-природа е трудно. Трудно е да поддържаш ума си чист при непрекъснатите приливи на алчност, гняв и светски страсти. И все пак, вярата ни дарява способността да го направим.

Пътят на постигането

Казват, че в гора от отровните дървета Еранда могат да виреят единствено дървета Еранда, но не и ароматното дърво Чандана. Чудо е, ако дърво Чандана порасне в гора от дървета Еранда. По същият начин, понякога е чудо, че вярата в Буда покълва в сърцата на хората.

Вярата в Буда е “безпочвена”. Тя няма корени в светския ум, но се корени и расте в състрадателния Буда-ум, който всички притежаваме.

7. Вярата дава богати плодове, но е трудно да бъде събудена в ограничения ум. Има пет вида скептицизъм, които се спотайват в сенките на човешкия ум и имат тенденция да обезкуражават хората.

Първо, съществуват съмнения в мъдростта на Буда. Второ, поставя се под въпрос верността на Будисткото учение. Трето, могат да се подложат на съмнение качествата на този, който предава учението на Буда. Четвърто, съществуват съмнения дали са надеждни методите и практиката на Благородния път. Пето, надменните и самовлюбени хора може да се съмняват в искреността на онези, които са приели авторитета на Буда и следват учението му.

Пътят на постигането

Наистина, няма нищо по-разяждащо от съмнението. То е отрова, която разделя хората, разтрогва приятелства и разрушава добри взаимоотношения. То е като трън, който не дава покой, като меч, който убива.

Буда е посял доверието към учението си със своето състрадание. Ако човек му се довери, ще осъзнае този факт и ще му бъде благодарен.

Хората не трябва да забравят, че не от самосъжаление човек събужда вярата си, а по силата на състраданието на Буда. Неговото съчувстващо сърце е пръснало светлината на вярата в човешките умове и е разкъсало мрака на тяхното незнание. Който изпита доверие към него, е приел неговото наследство.

Дори обикновените хора могат да се преродят в Чистата земя на Буда, ако са събудили вярата си в него и в неговото състрадание.

Наистина, трудно е да се родиш в този свят. Трудно е да чуеш Дарма и още по-трудно е да събудиш вярата си в учението. Но да живееш без учението е още по-трудно. Затова трябва да положим всички усилия, за да го разберем и приложим правилно.

Пътят на постигането

IV

СВЕЩЕНИ СЕНТЕНЦИИ

1. “Той злоупотреби с мен, той ме обиди, той ме удари.” Докато подхранваш такива мисли в ума си, ще подхранваш гнева си.

Гневът няма да изчезне, докато умът ти храни мисли на възмущение. Гневът ще изчезне, щом изоставиш тези мисли.

Ако нямаш надежден покрив над главата си, дъждът ще проникне в дома ти. По същия начин алчността влиза в ума, който не е добре обучен и контролиран.

Ако действаш безразсъдно, пътят ти до смъртта ще е кратък. Правилния начин на живот е да действаш разумно. Глупавият е безразсъден, мъдрият е разумен.

Майсторът на стрели прави стрелите прави, за да стигат до целта си. Така и мъдрецът насочва ума си в правилна посока, за да се слобие с просветлението.

Неспокойният ум е винаги активен, скачащ като маймуна и труден за контролиране. Спокойният ум е тих и дълбок. Мъдрото поведение е да държиш ума си под контрол.

Не враговете и неприятелите ти, а твоят собствен

ум те вкарва в лошия път.

Който пази ума си от алчност, гняв и глупост, се радва на истинско и трайно спокойствие.

2. Да изричаш хубави думи, без да ги прилагаш на практика, е като красиво цвете без аромат.

Ароматът на цветето не се носи срещу вятъра, но честта на почтения човек устоява на ветровете на живота.

Нощта изглежда дълга на безсънника. Денят изглежда дълъг на уморения пътник. Така и времето на заблуди и страдание изглежда дълго на този, който не познава правилното учение.

Върви по пътя с приятели с твоя начин на мислене или по-мъдри от теб. Ако трябва да споделяш пътя с глупак, по-добре върви сам.

Пази се от неискрен и лош приятел повече, отколкото от див звяр. Звярът ще нарани тялото ти, а злият приятел ще осакати ума ти.

Докато човек не е овладял ума си, той изпитва задоволство от мисли като: “Това е моят син” или “Това

Пътят на постигането

е моето богатство.” Глупавият човек страда от такова празно самомнение.

Да си невежа и да осъзнаваш това, е мъдрост. Да си невежа и да се мислиш за мъдрец, е глупост.

Лъжицата не може да почувства вкуса на храната, която поднася към устата. По същият начин, глупавият човек не може да разбере мъдростта на умния, даже ако го счита за мъдрец.

Млякото се кисва бавно. Така и грешните действия не винаги са последвани от незабавно възмездие. Те приличат на въглини, които тлеят под пепелта, но накрая предизвикват опустошителен пожар.

Глупавият човек търси привилегии, високи постове, материални облаги и почести, без да съзнава, че те няма да му донесат щастие, а единствено страдание.

Трябва да почиташ добрия приятел, който ти показва грешките и недостатъците ти и те укорява за тях. Той все едно ти разбулва тайните на скрито съкровище.

3. Човекът, който е благодарен, когато получава правилно учение, спи спокойно, защото умът му е прояснен.

Пътят на постигането

Дърводелецът се стреми да направи гредата права. Майсторът на стрели се стреми да направи стрелата балансирана при летене. Фермерът копае канала за напояване така, че водата да тече плавно, без да изкоренява растенията. Така и мъдрецът се стреми да контролира ума си да бъде спокоен и да прониква в истината.

Голямата скала не се смущава от вятъра. Умът на мъдреца не се вълнува от почести или обиди.

Да овладееш себе си е по-голяма победа, отколкото да победиш хиляди мъже в хиляди битки.

Да живееш един ден, но да чуеш истинско учение, е по-добре, отколкото да живееш сто години, без да познаеш такова учение.

Тези, които изпитват себеуважение, трябва постоянно да се предпазват от порочни желания. Това ще им даде възможност да намерят верния път в някой момент от живота си – в младостта, в зряла възраст или дори в старостта.

Светът гори в пламъците на алчността, гнева и глупостта. Умният трябва да потърси спасение от тези опасности колкото е възможно по-бързо.

Светът е като въздушен мехур в калта, като мрежа на паяжина. За да се предпази от калта и клопките на живота, човек трябва винаги да пази чистотата на ума си.

Пътят на постигането

4. Да избягваш всяко зло, да вършиш добро, да пазиш ума си чист: това е същността на будисткото учение.

Издържливостта е едно от най-трудно постижимите качества. Но крайната победа ще удържи този, който издържи на трудностите в практиката.

Човек трябва да отстранява негодуванието, щом го почувства в сърцето си; да отстранява скръбта, щом усети, че потъва в нея; да отстранява алчността, щом осъзнае, че тя го обзема. Човек може да живее чист неегоистичен живот, без да счита нищо за свое, дори сред изобилие от блага.

Да си здрав е голямо богатство. Да се чувстваш удовлетворен с каквото имаш, е по-добре, отколкото да притежаваш съкровище. Да те смятат за надежден приятел, е висша форма на доверие. Да постигнеш просветление е най-голямото щастие.

Когато човек не обича злото, когато е спокоен, когато за него е удоволствие да слуша добри учения, когато цени високо пътя към мъдростта, той е свободен от страх.

Не се привързвайте към нещата, които харесвате. Не намразвайте нещата, които не харесвате. От този вид реакции следват скръбта, страха и зависимостите.

5. Както ръждата разяжда желязото и то се разпада, така и злото израства от човешкия ум и съсипва човека.

Свещена книга, която не се чете с искрена вяра, скоро се покрива с прах. Дом, който не се поддържа, бързо се занемарява. Празноглавият човек, ако не развива своя ум, бързо се покварява.

Както егоистичните постъпки опорочават човека, а скъперничеството опорочава пожертвованиято, така и злите дела правят порочен не само настоящия живот, но и животите занапред.

От всички поквари най-ужасна е покварата на невежеството. Докато не отстрани невежеството, човек не може да се надява да пречисти нито тялото, нито ума си.

Лесно е да се подхлъзнеш и се поддадеш на безсрамие, да бъдеш нахален и дързък като врана, да нараняваш другите без чувство на съжаление за постъпките си.

Трудно е, наистина, да бъдеш смирен, да храниш уважение и почит към другите, да се отърсиш от всички привързаности, да пазиш чисти мислите и делата си и да култивираш мъдростта.

Лесно е да сочиш грешките на другите, но е трудно да признаеш своите собствени. Човек разгласява греховете на другите без да се замисля, но прикрива своите, както комарджията крие резервния си зар, който измамно пробутва, за да наклони резултата в своя

Пътят на постигането

полза.

Небето не пази следи от полета на птиците, от дима или вятъра; лъжливото учение не води до просветление. Нищо в този свят не е стабилно. Само просветленият ум е недосегаем.

6. Както рицарят пази портите на замъка си, така човек трябва да пази ума си. Не трябва да го занемарява нито за миг.

Ти си своят собствен учител; зависиш единствено от себе си. Затова, преди всичко, овладей ума си.

Първите стъпки към духовната свобода от светските окови са: контрол над ума, прекратяване на празнословието и вгълбеност.

Слънцето прави деня ярък, луната прави нощта красива. Добрата дисциплина обогатява достоинства на война. По спокойната медитация можем да различим искрения търсач на просветлението.

Който не може да пази петте си сетива: очите, ушите, носа, езика и тялото, и се изкушава от обкръжението си, не е подходящ да се обучава в постигане на просветление. Който твърдо пази вратите на петте си сетива и държи ума си под контрол, е подходящ успешно да практикува пътя към просветлението.

Пътят на постигането

7. Който се влияе от капризите и предпочитанията си, не може безпристрастно да оцени обстоятелствата и те го подчиняват. Който е свободен от привързаности, правилно разбира обстоятелствата и приема всичко идващо естествено и без болка, като нещо значимо, чийто смисъл трябва да разгадае.

Щастие следва скръбта, скръб следва щастието. Но ако човек не ги разграничава, те са само събития: нито щастливи, нито скръбни, нито добри, нито лоши. Такъв човек е в състояние да постигне свободата.

Да се безпокоиш за бъдещето или да храниш съжаления за миналото е така ненужно, както са ненужни миналогодишните окапали листа.

Тайната на здравето тяло и ум не е в оплакване на миналото, в безпокойство за бъдещето или в непрестанното очакване на трудности, а в способността да присъстваш мъдро изцяло в настоящето.

Не живеи с миналото, не мечтай за бъдещето, концентрирай ума си в настоящия момент.

Достойно е да изпълняваш ежедневните си задължения добре. Не се опитвай да ги избегнеш или да ги отложиш за утре. Вършейки ги днес, ще си осигуриш един добър и ползотворен ден.

Пътят на постигането

Мъдростта е най-добрия водач, а вярата – най-добрия спътник. С тяхна помощ избягвай тъмнината на невежеството и страданието и търси светлината на будността.

Свидетелства за това, че човек контролира тялото и ума си, са добродетелните му постъпки. Да прави добро - това за човека е свещен дълг. Вярата е негово богатство, искреността прави живота му красив, култивирането на добродетелите е свещената му задача.

В пътуването през човешкия живота вярата е храна, добродетелта е подслон, мъдростта е светлина през деня, а здравомислието – защита през нощта. Нищо не може да унищожи човека, който живее чист живот, и да ограничи свободата му, ако е победил алчността.

Човек трябва да забрави себе си в името на семейството; да забрави семейството в името на родното си мястото; да забрави родното си място в името на страната си, да забрави всичко в името на просветлението.

Всичко е променливо, всички се появява и изчезва. Няма блажено спокойствие, докато не преминем отвъд агонията на живота и смъртта.